

ZARZĄDZENIE NR 26/2026
WÓJTA GMINY SŁAWNO

z dnia 26 lutego 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Planu opiekuńczo-wychowawczo-edukacyjnego realizowanego
przez Klub Dziecięcy w Bobrowicach**

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.), art. 6d ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. z 2025 r. poz. 798) oraz §7 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2024 r. w sprawie standardów opieki sprawowanej nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1882) zarządzam, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Plan opiekuńczo - wychowawczo - edukacyjny realizowany w Klubie Dziecięcym w Bobrowicach, który stanowi załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierza się Kierownikowi Klubu Dziecięcego w Bobrowicach.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

Krzysztof Jędrzejczyk
Wójt Gminy Sławno

PLAN OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZO-EDUKACYJNY

W KLUBIE DZIECIĘCYM W BOBROWICACH

Informacje ogólne

Klub Dziecięcy ma siedzibę w Bobrowicach 42B, 76-100 Sławno. Utworzony został w 2025r. Wpisany do Rejestru żłobków i klubów dziecięcych pod numerem 36566/Z. Organem prowadzącym jest Gmina Sławno z siedzibą w Sławnie, ul. I Pułku Ułanów 11.

Kierownikiem Klubu jest mgr Sylwia Wronkowska. Kontakt do placówki telefoniczny: 459 582 836 oraz drobia elektroniczną e-mail: sekretariat@klubbobrowice.pl Do dyspozycji jest również telefon do intendenci klubu: 59 866 64 11.

Przyjmujemy dzieci w wieku 1-3 lat. Klub zarejestrowany jest na 8 dzieci. Opieka nad dziećmi sprawowana jest przez 9 godzin od poniedziałku do piątku. Zajmuje część parterowego budynku, w którym znajduje się też przedszkole prowadzone przez Gminę Sławno. Do dyspozycji dzieci z klubu oraz personelu i rodziców jest duża (45m²) sala dla dzieci, toaleta, pokój socjalny dla personelu (wspólny z personelem przedszkola) oraz szatnia dla dzieci z oddzielnym miejscem na ubrania dorosłych. Rodzice mają do swojej dyspozycji osobny kącik ze stolikiem, gdzie mogą poczytać proponowane materiały informacyjne, edukacyjne itp. Sala dla dzieci podzielona jest na strefy: czytania i odpoczynku, muzyczną, plastyczną i konstrukcyjną.

Wyżywienie - zapewniamy 3 posiłki dziennie. Śniadania są przygotowywane w kuchni przedszkolnej, a w formie zamawianego cateringu jest obiad - wspólny dla klubu i przedszkola oraz podwieczerek.

W pomieszczeniu dla dzieci zawsze dostępna jest dla nich woda do picia w każdym momencie w ciągu dnia. Współpraca między klubem i przedszkolem jest dobrze rozwinięta, co ułatwi proces przejścia i adaptacji dzieci do przedszkola.

Teren na zewnątrz - do budynku przylega duży teren zielony współdzielony z przedszkolem. Wyposażony jest w nowoczesny plac zabaw dostosowany do wieku dzieci, z bezpieczną nawierzchnią. Zapewnia im różne aktywności i strefę odpoczynku. Część dla najmłodszych dzieci z klubu jest wyodrębniona od części przedszkolnej. Teren jest ogrodzony. Sprzyja to codziennemu wychodzeniu na plac zabaw. Przy budynku przedszkola jest droga z bezpiecznym przejściem dla pieszych. Umożliwia to wyjścia na spacer na wiejski teren bez nadmiernego hałasu i natężenia ruchu drogowego.

Charakterystyka grupy dzieci

W roku 2025/26 w Klubie przebywają dzieci w wieku 15 mies. - 2,5 roku. Grupa obecnie liczy 8 dzieci. Grupa jest mieszana wiekowo i zróżnicowana pod względem poziomu rozwoju.

Uważamy, że grupy mieszane wiekowo i zróżnicowane rozwojowo zapewniają korzyści dla każdego dziecka, maksymalizując jego ogólny dobrostan, jednocześnie przygotowując go na aktualne i przyszłe, zróżnicowane społeczeństwo.

Zgodnie z obserwacją pracy w grupach różnowiekowych dzieci, które nie są w stanie wykonać trudnych zadań samodzielnie lub z dziećmi w tym samym wieku, będą w stanie osiągnąć sukces w towarzystwie starszych dzieci.

Z dziećmi pracują minimum 1 opiekunka. Opiekunka uwzględnia zróżnicowane potrzeby dzieci i do nich dostosowuje harmonogram oraz plan działań.

Cele ogólne opieki i wychowania w klubie:

1. Stworzenie optymalnych warunków pobytu dzieciom przez organizację codziennej opieki zapewniającej spełnianie podstawowych potrzeb życiowych - fizjologicznych, potrzeby bezpieczeństwa, potrzeby uwagi i szacunku.

2. Kształtowanie umiejętności samoregulacji i samodzielności dzieci w zakresie samoobsługi oraz w kontaktach społecznych.

3. Stymulowanie rozwoju poznawczego, twórczego, komunikacji oraz sprawności fizycznej przez stworzenie środowiska edukacyjnego umożliwiającego pełen i harmonijny rozwój.

Cele szczegółowe

Cele szczegółowe realizowane w codziennej pracy Klubu umożliwiają rozwój wiedzy, umiejętności i dyspozycji dzieci. Wśród celów szczegółowych wyróżniamy :

a) w zakresie **rozwoju emocjonalnego** dzieci:

- budowanie poczucia bezpieczeństwa i przywiązania,
- budowanie własnej tożsamości i odrębności,
- budowanie świadomości i umiejętności regulowania własnych potrzeb,
- przeżywanie w bezpiecznych warunkach różnych emocji: radości, ekscytacji, zaciekawienia, niepewności, strachu,
- zwiększanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach związanych ze zmianą;

b) w zakresie **rozwoju społecznego** dzieci:

- kształtowanie rozumienia bycia odrębną jednostką,
- budowanie poczucia pewności siebie,
- rozwijanie otwartości na inne dzieci,
- budowanie poczucia przynależności do grupy;

c) w zakresie **rozwoju poznawczego** dzieci:

- kształtowanie umiejętności skupienia się, rozwijanie ciekawości,
- kształtowanie umiejętności porządkowania,
- wspieranie odkrywania zasad czynności powtarzalnych i niepowtarzalnych,
- kształtowanie zainteresowania myśleniem matematycznym (np. łączenie w pary, porównywanie, rozdzielanie, naturalne liczenie),
- umożliwianie odkrywania przyrody i otaczającego świata,
- rozwijanie zdolności przewidywania zdarzeń;

d) w zakresie **rozwoju językowego** dzieci:

- kształtowanie gotowości do porozumiewania się,
- poznawanie słów oznaczających to co dzieje się wokół dziecka,
- zwiększanie rozumienia języka,
- kształtowanie własnych umiejętności językowych,
- rozwijanie uważności nakierowanej na werbalne sygnały wydawane przez ludzi (dzieci, dorosłych);

e) w zakresie **rozwoju ruchowego** dzieci:

- kształtowanie świadomości ciała,
- rozwijanie koordynacji wzrokowo ruchowej, precyzji ruchów,
- rozwijanie integralności sensorycznej,
- rozwijanie zmysłu równowagi, rozwijanie poczucia panowania nad własnym ciałem,
- rozwijanie sprawności i siły fizycznej oraz umiejętności ruchowych (wspinanie, bieganie, skakanie),
- zwiększenie siły, odporności ciała na różne warunki pogodowe;

f) w zakresie **rozwoju artystycznego i twórczego** dzieci:

- kształtowanie poczucia rytmu i słuchu muzycznego,
- rozwijanie uwagi słuchowej,
- eksperymentowanie z wydawanymi dźwiękami,
- rozwijanie gotowości do śpiewania,
- poznawanie właściwości przedmiotów i materiałów (np. farby, papieru, wody, pędzli, stempli),
- radość z tworzenia,
- rozwijanie zainteresowania książką i sztuką.

Ramowy harmonogram dnia

Godzina (orientacyjnie)	ELEMENTY HARMONOGRAMU DNIA	CZYNNOŚCI KAŻDEGO DZIECKA
6.45-8.15	Początek dnia - schodzenie się dzieci, rozbieranie się w szatni	Dziecko jest rozbierane w szatni lub miejscu, w którym może uczyć się współpracować w rozbieraniu. Żegna się z rodzicami, wita z personelem. Jest wprowadzane do innych dzieci w sali.
6.45-8.15	Zabawy swobodne	Bawi się swobodnie indywidualnie lub z opiekunką korzystając z przygotowanej przestrzeni i zabawek. Ma możliwość obserwowania zabaw innych dzieci. W niektórych z nich bierze udział z pomocą opiekunki.
8.15-8.30	Mycie rąk przed posiłkiem (dotyczy to każdego posiłku)	Obserwuje zabawy oraz inne dzieci porządkujące salę. Ma możliwość współpracy przy myciu rącek przed posiłkiem.
8.30-8.50	Śniadanie	Ma okazję obserwować przygotowanie do posiłku. Je posiłek jak najbardziej samodzielnie mając możliwości wyboru tego co je i w jakiej ilości.
9.15 -9.30	Zabawowe aktywności edukacyjne (do wyboru z zabaw obejmujących różne sfery rozwoju)	Dziecko podejmuje dowolne aktywności zabawowe z wykorzystaniem przestrzeni, materiałów i zabawek. Uczestniczy w zabawach z opiekunką kierowanych do niego lub innych dzieci. Organizacja zabawy polega na sukcesywnym zmienianiu środowiska edukacyjnego, w jakim dziecko się bawi - w odpowiedzi na obserwowane potrzeby i osiągnięcia rozwojowe dziecka. Propozycje zabaw edukacyjnych łączą w sobie elementy umożliwiające wszechstronny rozwój: radość, odkrywanie nowych zjawisk, obserwowanie innych dzieci i rozwijanie osobistych umiejętności. Dzieci zajmują się daną zabawą tak długo jak są nią zainteresowane.
9.30-10.30	Pobyt na powietrzu	Przebywa na powietrzu poza budynkiem. Możliwość werandowania, zabaw na trawie lub matach rozłożonych na trawie (przy sprzyjającej pogodzie) lub spaceru (w wózku). Zabawy i aktywności edukacyjne.
10.30-10.45	Mycie rąk przed posiłkiem (dotyczy to każdego posiłku)	Obserwuje zabawy oraz inne dzieci porządkujące salę. Ma możliwość współpracy przy myciu rącek przed posiłkiem.
10.45-11.30	Obiad	Ma okazję obserwować przygotowanie do posiłku. Je posiłek jak najbardziej samodzielnie mając możliwości wyboru tego co je i w jakiej ilości.
11.50-13.30	Odpoczynek	Odpoczywa, kiedy jest zmęczone. Forma odpoczynku jest dostosowana do potrzeb dziecka i możliwości instytucji. Zwykle dzieci śpią mniej więcej o tej samej porze w łóżeczkach lub na leżaczkach.
14.00-14.20	Podwieczorek	Ma okazję obserwować przygotowanie do posiłku. Je posiłek jak najbardziej samodzielnie mając możliwości wyboru tego co je i w jakiej ilości.
14.20- 15.45	Pobyt na powietrzu - zwłaszcza, jeśli przed obiadem pogoda nie pozwalała na to lub kiedy pogoda jest sprzyjająca i można wiele godzin spędzać poza budynkiem	Przebywa na powietrzu poza budynkiem. Możliwość werandowania, zabaw na trawie lub matach rozłożonych na trawie (przy sprzyjającej pogodzie) lub spaceru (w wózku). Zabawy i aktywności edukacyjne.
14.20- 15.45	Zabawowe aktywności edukacyjne (do wyboru z zabaw obejmujących różne sfery rozwoju)	Dziecko podejmuje dowolne aktywności zabawowe z wykorzystaniem przestrzeni, materiałów i zabawek. Uczestniczy w zabawach z opiekunką kierowanych do niego lub innych dzieci. Propozycje zabaw edukacyjnych łączą w sobie elementy, umożliwiające wszechstronny rozwój: radość, odkrywanie nowych zjawisk, obserwowanie innych dzieci i rozwijanie osobistych umiejętności. Dzieci zajmują się daną zabawą tak długo jak są nią zainteresowane.
15:45	Zakończenie dnia - pożegnanie	Żegna się z dziećmi i opiekunkami. Jest odprowadzane do rodzica. Dziecko jest ubierane w szatni lub miejscu, w którym może uczyć się współpracować w ubieraniu.

Uwaga: Czynności higieniczne - zmiana pieluszek, mycie, podmywanie i odświeżanie dziecka odbywa się zgodnie z potrzebami dziecka, wtedy kiedy ono tego potrzebuje. Dbamy o intymność i utrzymanie relacji. Przewijanie odbywa się bez pośpiechu, w kontakcie z dzieckiem, z delikatnością.

Podstawy metodyki zajęć

Wskazówki metodyczne dla personelu.

Opiekunka i pomoc towarzysząc dzieciom podczas całego dnia powinny kierować się określonymi zasadami:

- bycie w pobliżu miejsca, gdzie dzieci się bawią;
- w pomieszczeniu dla dzieci nie używa się muzyki lub radia jako stałego tła akustycznego;
- stwarzanie sytuacji, które ułatwiają budowanie przez dziecko poczucia tożsamości i odrębności własnej osoby (np. zabawy z lustrem, naśladowanie min i ruchów dziecka, nazywanie emocji, opisywanie tego co robią, używanie imienia dziecka i zwracanie się do niego po imieniu, łapanie kontaktu wzrokowego itd.);
- wspomaganie rozwoju mowy i umiejętności komunikacji - Opiekunki obserwują i słuchają co i jak mówi konkretne dziecko. Przez powtarzanie dźwięków i słów wydawanych przez dziecko nawiązują z nim interakcję, budują relację opartą na wspólnej aktywności;
- komentowanie zaobserwowanych działań dziecka, wyrażanie zainteresowania działaniami dziecka. Np.: Widzą, że dopasowujesz puzzle do siebie. Masz już trzy połączone. O, jest i czwarty puzzle. Jest już cały obrazek. Co tam jest?;
- włączanie się do zabawy dzieci, jeśli tego potrzebują lub wyłączanie się z zabawy, jeśli obecność dorosłego nie jest niezbędna. Np.: Czy pomóc? Jak pomóc? Czy mogę się z tobą bawić? Co mam zrobić? Jak mogę się z tobą bawić? Chcesz się dalej bawić sam?;
- dostarczanie materiałów, przedmiotów i narzędzi, które mogą rozwijać i wzbogacać aktywności i zabawy dzieci. Np.: dziecko bawi się wodą - przelewa ją z kubeczka do kubeczka. Opiekunka dodaje lejek, łyżki i butelkę. Obserwuje, czy dziecko podejmuje działania z wykorzystaniem nowych narzędzi. Może zacząć bawić się równoległe tymi przedmiotami, tak by dziecko mogło obserwować jej działanie. Opiekunka nie ponagla dziecka do użycia nowych materiałów. Dziecko samo decyduje kiedy i jak je wykorzysta;
- pomaganie dzieciom w zrozumieniu świata - opisywanie jak działa to, co robią, jakie są obserwowane zależności, łączenie przyczyny i skutku, pokazywanie chronologii wydarzeń, przewidywanie. Np.: Położyłeś piłkę na górce, piłka się potoczyła aż do ławki. Na górce piłka nie chce „stać”, tylko z niej się stacza;
- dostarczenie dzieciom możliwości obcowania z wytworami kultury- zadbanie o to, żeby książki (estetycznie wydane i z dobrymi ilustracjami) były dostępne dla dziecka, wspólne słuchanie muzyki, kontakt z teatrykiem na żywo. Unikamy natomiast prezentowania dzieciom filmów czy przedstawień na ekranie, ponieważ nie jest to zgodne z naszym rozumieniem tego jak dziecko doświadcza świata i jak reguluje sobie samo intensywności przeżywania tego czego doświadcza.

Planowanie pracy w grupie

Ogólne wskazówki związane z planowaniem i realizacją harmonogramu dnia:

1. Harmonogram dnia jest stały i przewidywalny dla wszystkich dzieci. Poczucie bezpieczeństwa dzieci opiera się o rutyny i rytuały.
2. Opiekunka w ciągu dnia stwarza możliwości dzieciom do zabaw dostosowanych do ich potrzeb. Modyfikuje środowisko dostosowując je do aktualnych zainteresowań dzieci. Aktywność powinna być ciekawym wyzwaniem dla każdego dziecka.
3. Plan dnia jest zaplanowany tak, aby odpowiedzieć na potrzeby wszystkich dzieci (np. czas na odpoczynek dla młodszych dzieci i w tym samym czasie czytanie książek dzieciom starszym).
4. Nawet przy osobnych aktywnościach w ciągu dnia dzieci mają możliwość obserwacji siebie nawzajem. Dzieci najwięcej uczą się od samych siebie. Opiekunka dba o to, żeby dzieci mogły bawić się razem w małych grupach i czerpać od siebie nawzajem.
5. Harmonogram dnia dostępny jest dla rodziców. Wcześniejsze informacje dotyczące planu dnia ułatwiają adaptację, jeśli rytm dnia dziecka jest dopasowany do rytmu dnia klubu.

6. Czynności higieniczne - zmiana pieluszek, mycie, podmywanie i odświeżanie dziecka odbywa się zgodnie z potrzebami dziecka, wtedy kiedy ono tego potrzebuje. Nie jest częścią zaplanowanego harmonogramu dla całej grupy. Dzieciom starszym, które korzystają z nocnika, przypomina się o możliwości skorzystania z toalety. Dbamy o intymność i utrzymanie relacji. Przewijanie odbywa się bez pośpiechu, w kontakcie z dzieckiem i delikatnością.

7. Odpoczynek. Każdego dnia w harmonogramie dla całej grupy jest przewidziany czas na odpoczynek. W grupie mieszanej wiekowo zorganizowany czas na odpoczynek i sen wymaga dopasowania rytmu młodszych i starszych dzieci. Dzieci mają możliwość odpoczynku w ciągu dnia wtedy kiedy tego potrzebują. W naszej placówce jest możliwość wyboru sposobu odpoczynku - leżenia na leżaku/materacu, wyciszenia się w specjalnym miejscu (jest to gruszka oraz kącik czytelnicy). Na placu zabaw dzieci mają swój domek.

Środowisko fizyczne trzecim nauczycielem

Przygotowane środowisko fizyczne - przestrzeń, jej układ i możliwości plastycznych zmian są kluczowym warunkiem w tworzeniu pozytywnych doświadczeń edukacyjnych dzieci w naszej placówce. Układ przestrzeni, jej aranżacja zarówno w placówce jak i na placu zabaw zapewnia, że młodsze dzieci nie są przytłoczone nadmiarem bodźców, a jednocześnie starsze dzieci będą miały wyzwania i nie stracą zainteresowania. Sala podzielona jest na kilka niezależnych stref umożliwiających niezależne aktywności tak, żeby zapewnić bezpieczeństwo najmłodszym dzieciom i możliwości ruszania się dla nich, ale jednocześnie dać starszym dzieciom możliwość swobodnej zabawy. Sprzęt i materiały są dostępne i otwarte dla dzieci.

Przestrzeń placu zabaw umożliwia dzieciom swobodne eksplorowanie przyrody i daje wyzwania do kształcenia sprawności i umiejętności ruchowej. Przestrzeń pokryta jest trawą i bezpieczną nawierzchnią. Na placu zabaw są przeszkody do wspinania się, skakania, ślizgania. Jest mały domek, zjeżdżalnia, tunel, zabawki na sprężynach, tablice do manipulacji i pisanie kredą, cymbalki. Dzieci mogą też korzystać z piaskownicy.

Sytuacje codzienne

Podstawą opieki w naszej placówce są sytuacje codzienne, czyli takie, które powtarzają się stale. Są to elementy codziennego rytmu dnia.

Dzięki nim dzieci budują i umacniają siebie jako osoby, rozwijają kompetencje społeczne, emocjonalne, postawy i motywację do aktywnego uczestniczenia w grupie.

Doświadczenia codzienne i ich charakter tworzą kulturę naszej instytucji, budują atmosferę wychowawczą. W znaczący sposób determinują, czy każde dziecko będzie dobrze się czuło w grupie, czy będzie miało poczucie bezpieczeństwa, sprawczości, czy będzie otwarte na swoje potrzeby i potrzeby innych osób. W codziennych zdarzeniach i atmosferze placówki widać jak ważna jest dla nas Konwencja o prawach dziecka.

To od czynności codziennych zależy, czy dziecko będzie czuło się szanowane i zauważane, czy będzie wykształcać w sobie postawy (dyspozycje) do współpracy, gotowość do podejmowania wysiłku, wytrwałość, empatię, samoświadomość, ale też postawy sprzyjające zdrowiu i tężyznę fizyczną. Stałe momenty pobytu dziecka w naszej placówce dają mu poczucie bezpieczeństwa wynikające ze struktury, harmonijnego, powtarzalnego schematu.

Zabawa

Zabawa jest kluczową praktyką we wczesnej edukacji i opiece nad dzieckiem. Zadaniem opiekuna jest zapewnienie wszystkim dzieciom możliwości różnego rodzaju zabaw i gier. Zabawa daje dzieciom rozwój, naukę i dobre samopoczucie. Dzieci uczą się poprzez zabawę, nie traktują zabawy jako narzędzia do nauki, ale jako sposób spędzania czasu, życia i postrzegania świata.

Dla dzieci znaczenie zabawy leży w samej zabawie. Daje im radość i przyjemność. Podczas zabawy dzieci są aktywnymi podmiotami: strukturyzują i badają otaczający świat, tworzą relacje społeczne i tworzą znaczenia w oparciu o swoje doświadczenia. Budują wyobrażenia o sobie i innych, naśladują, a także tworzą nowe rzeczy.

Dzięki zabawie dzieci modelują i testują swoje pomysły, mogą przetwarzać doświadczenia, które uważają za trudne. Zabawa pozwala im bezpiecznie eksperymentować, próbować i ponosić porażki.

Propozycje zabaw edukacyjnych łączą w sobie elementy umożliwiające wszechstronny rozwój: radość, robienie rzeczy razem i rozwijanie osobistych umiejętności. Gdy dzieci zdobywają więcej doświadczeń, zabawa ewoluuje i przybiera różne kształty. Interakcje między personelem a dziećmi, a także między dziećmi stanowią podstawę rozwoju myślenia, języka i rozwijania umiejętności zabawy.

Dzieci dokonują obserwacji, eksperymentują i uczą się zasad panujących w społeczności poprzez zabawę. Podczas zabawy w grupie dzieci uczą się regulować swoje emocje i pragnienia, a także brać pod uwagę punkt widzenia innych. Zabawa zwiększa poczucie wspólnoty, i wzmacnia pozytywną atmosferę emocjonalną.

Bardzo ważną częścią planu są święta i celebrowanie ważnych momentów dla dziecka. Są to:

- Urodziny każdego dziecka - w tym dniu organizowane są specjalne zabawy i przyjęcie (bez słodczy), ale z dodatkowymi atrakcjami wspólnie zaprojektowanymi przez rodziców i personel.
- Dzień rodziców (trzeci tydzień maja), w którym dzieci bawią się razem z rodzicami i wspólnie wykonują różne prace.
- Dzień Dziecka.
- Dzień Babć i Dziadków, w którym zapraszamy gości na wspólny podwieczorek.

Jeśli będzie propozycja od rodziców lub personelu możemy zorganizować też inne specjalne święta. Dotyczy to także świąt regionalnych.

Przykładowe aktywności zabawowe w naszej placówce

- Zabawy „jest - nie ma”.
- Zabawy z wyjmowaniem i wkładaniem przedmiotów.
- Zabawy z wodą (wylewanie), piaskiem (przesypywanie), ciastoliną i innymi materiałami.
- Budowanie (z dowolnych elementów) i burzenie.
- Czynności powtarzalne i niepowtarzalne (np. łamanie patyków lub oskubywanie listków).
- Zabawy z naturalnymi produktami (np. warzywa, owoce, szyszki, kasztany).
- Wydawanie dźwięków przez urządzenia.
- Eksplorowanie terenu w ogrodzie (zbieranie szyszek, kwiatów, roślin, obserwacja zwierzątek, kopanie, grzebanie, deptanie, manipulacja tym co dziecko znajdzie).
- Obserwacja i używanie narzędzi (młotek, śrubokręt, zapinki, zasuwki, włączanie przycisków itp.).
- Dostarczanie przez opiekunki dzieciom różnych materiałów/przedmiotów i opisywanie tego co dzieci robią używając nazw i cech przedmiotów (*Podniosłaś ten szary kamień. O, jaki jest gładki. Zobacz, można go włożyć do tego kubelka i przenieść na inne miejsce*).
- Zabawy w powtarzanie słów po dzieciach.
- Uczestnictwo dzieci jako aktywnych słuchaczy w codziennym czytaniu. Często czytanie połączone jest z ruchem pacynki czy specjalną modulacją przykuwającą uwagę dzieci.
- Zabawy w komentowanie czynności dzieci (*Teraz do góry na ten stopień, hop, a teraz w dół na podłogę skok; Och, całkiem niebieski ten klocek, to już drugi, a teraz trzeci czerwony - wieża jest coraz wyższa*).
- Zabawy w „co słyszać?”.
- Zabawy uruchamiające zmysł dotyku (różne materiały, zarówno chropowate jak i gładkie, mokre suche, ciepłe zimne sypanki klejące ciężkie lekkie).
- Zabawy uruchamiające zmysły wzroku (kolorowe świecące, małe, duże).
- Zabawy wzmacniające zmysły czucia głębokiego i równowagi - turlanie się, masażyki, huśtanie dzieci w kocu, huśtawki, stwarzanie dzieciom możliwości biegania po nierównej powierzchni (ogród) i w różnych warunkach atmosferycznych, ślizgania się, wspinania, zjeżdżania, podskakiwania, wchodzenia i wdrapywania się.
- Dostarczenie różnych materiałów do zabaw motorycznych (puzzle, klocki, kasztany, piłki, plastelina i ciastolina, błoto, piasek).
- Wędrowanie z dziećmi, spacer, zapewnienie im możliwości zabaw w chowanego, biegania, a dla najstarszych dzieci zabaw z piłką i zabaw w berka.